

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 143/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. J., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. R. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 0 Tp 102/2007 z 9. októbra 2007 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 123/07 zo 16. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2007 doručená sťažnosť M. J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný

súd“) sp. zn. 0 Tp 102/2007 z 9. októbra 2007 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 123/07 zo 16. októbra 2007.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, pripojených spisov okresného súdu a krajského súdu zistil nasledovný skutkový stav:

Sťažovateľ je stíhaný Úradom boja proti organizovanej kriminalite, Prezídia Policajného zboru, odbor B., na základe uznesenia sp. zn. ČVS: PPZ-16/BOK-B-2007 z 21. apríla 2007 pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), b) a c) Trestného zákona a pre trestný čin porušenia domovej slobody podľa § 238 ods. 1 a 3 Trestného zákona a iné. Následne bol sťažovateľ uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 102/2007 z 23. apríla 2007 vzatý počnúc 20. aprílom 2007 do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Návrhom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) z 26. septembra 2007 sp. zn. IV Gv 1/07 podaným okresnému súdu žiadala prokurátorka generálnej prokuratúry predĺžiť lehotu väzby sťažovateľa do 20. februára 2008 s odôvodnením, že dôvody väzby ustálené súdom pri jeho vzatí do väzby trvajú bezo zmeny a vo veci nebolo ukončené potrebné vyšetrovanie. Sudca pre prípravné konanie okresného súdu 9. októbra 2007 rozhodol o predmetnom návrhu tak, že predĺžil lehotu väzby sťažovateľa do 20. februára 2008.

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 102/2007 z 9. októbra 2007 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej na neverejnom zasadnutí rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 123/07 zo 16. októbra 2007 tak, že ju zamietol.

II.

Z obsahu podanej sťažnosti vyplýva nesúhlasné stanovisko sťažovateľa s tým, ako všeobecné súdy v posudzovanej veci postupovali a rozhodli. Sťažovateľ je toho názoru, že okresný súd, ktorý rozhodoval 9. októbra 2007 o návrhu generálnej prokuratúry na predĺženie lehoty väzby, pochybil, keď pri svojom rozhodovaní nerešpektoval zákonom predpísaný procesný postup, čím boli porušené práva sťažovateľa na obhajobu a zásada

verejnosti súdneho konania. Nerešpektovanie zákonom predpísaného procesného postupu okresného súdu pri rozhodovaní o predĺžení väzby sťažovateľ vidí v tom, že okresný súd rozhodoval o predĺžení väzby spôsobom, ktorý nie je v zákone upravený. K uvedenému záveru dospel sťažovateľ na základe procesného postupu okresného súdu, keď tento pred samotným rozhodnutím o predĺžení väzby vykonal výsluch sťažovateľa za účasti sťažovateľa, obhajcu sťažovateľa a prokurátorky generálnej prokuratúry. Sťažovateľ v tejto súvislosti namieta, že o predmetnom výsluchu nebol jeho obhajca upovedomený okresným súdom, ale vedomosť o tomto úkone získal od predchádzajúceho obhajcu sťažovateľa JUDr. D. D., a to až 5. októbra 2007, čím bolo porušené právo sťažovateľa na obhajobu a prípravu obhajoby, tak ako to má na mysli ustanovenie § 298 v spojení s ustanovením § 247 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovateľ v tejto súvislosti dôvodí, že nebola zachovaná 5-dňová lehota na prípravu obhajoby predpokladaná v ustanovení § 292 ods. 4 Trestného poriadku a neboli rešpektované ani procesné podmienky samotného priebehu zasadnutia a obstarávania podkladov potrebných na rozhodnutie súdu, tak ako to má na mysli ustanovenie § 297 Trestného poriadku a v konečnom dôsledku nebola ani rešpektovaná zásada verejnosti ako kontrolný prvok na verejnom zasadnutí. Sťažovateľ zastáva názor, že okresný súd výsluch sťažovateľa vykonal na súdnom zasadnutí, ktoré nemá oporu v zákone, pričom z hľadiska charakteru a spôsobu, akým súd o žiadosti rozhodoval, dôvodí, že tento rozhodoval, resp. mal rozhodnúť na verejnom zasadnutí, čomu korešpondujú už uvedené práva na obhajobu sťažovateľa, nerešpektovaním ktorých bol porušený zákon a v dôsledku toho aj ústavné právo sťažovateľa garantované v čl. 17 ods. 2 ústavy a právo mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby garantované v čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Okresný súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn.: 0Tp 102/2007 zo dňa 09. 10. 2007 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn.: 5 Tpo 123/07 zo dňa 16. 10. 2007, ktorým bola lehota väzby sťažovateľa M. J. predĺžená do 20. 02. 2008, porušil jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn.: 0Tp 102/2007 zo dňa 9. 10. 2007 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn.: 5 Tpo 123/07 zo dňa

16. 10. 2007 zrušuje a prikazuje Okresnému súdu v Banskej Bystrici, aby M. J. neodkladne prepustil z väzby na slobodu.“

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa (sťažovateľa).

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie, a zisťuje, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie. Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústavného pojednávania.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikovanej praxe ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak by namietaným postupom orgánu štátu, v posudzovanom prípade krajského súdu a najvyššieho súdu, nemohlo dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou,

porušenia ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Ústavný súd pri posudzovaní dôvodnosti sťažnosti v prvom rade vychádzal zo zákonného rámca, ktorý poskytuje ochranu označeného práva sťažovateľa.

V zmysle § 72 ods. 1 Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o návrhu na predĺženie lehoty väzby.

V zmysle § 72 ods. 2 Trestného poriadku o ďalšom trvaní väzby, zmene dôvodov väzby, návrhu na predĺženie lehoty väzby možno rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, ak zo žiadosti nevyplývajú také skutočnosti, na ktoré treba obvineného vypočuť na verejnom zasadnutí, alebo ak obvinený v žiadosti o prepustenie z väzby výslovne nepožiadal o výsluch a zároveň neuviedol nové skutočnosti súdu skôr neznáme, ktoré sú významné pre rozhodnutie.

V zmysle § 76 ods. 2 Trestného poriadku predĺžiť lehotu väzby obvineného možno len vtedy, ak bol návrh prokurátora doručený súdu najmenej 15 pracovných dní uplynutím lehoty.

V zmysle § 76 ods. 3 Trestného poriadku sudca pre prípravné konanie rozhodne o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty väzby.

V zmysle § 192 ods. 5 Trestného poriadku o sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby, môže nadriadený súd rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí, najneskôr však do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť.

V zmysle § 291 Trestného poriadku na verejnom zasadnutí rozhoduje súd, ak to zákon výslovne ustanovuje.

V zmysle § 292 ods. 4 Trestného poriadku deň, miesto a čas verejného zasadnutia určí predseda senátu tak, aby osobe, ktorá na verejné zasadnutie dala svojím návrhom podnet, obhajcovi, prokurátorovi zostala od doručenia predvolania na verejné zasadnutie alebo od upovedomenia lehota aspoň päť pracovných dní na prípravu.

Na základe citovaných zákonných ustanovení možno konštatovať, že všeobecné súdy v trestnom konaní, a rovnako tak pri rozhodovaní o väzbe, rozhodujú na niektorom z troch do úvahy prichádzajúcich spôsobov súdneho zasadnutia, t. j. na hlavnom pojednávaní, verejnom zasadnutí, resp. neverejnom zasadnutí. V prípade rozhodovania samosudcu, resp. sudcu pre prípravné konanie nastáva špecifická procesná situácia, keď samosudca nerozhoduje na neverejnom zasadnutí, tak ako to ustanovuje § 349 ods. 4 Trestného poriadku, ale rozhoduje „od stola“ (ex cathedra). Tak je to aj v prípade, ak do úvahy prichádza rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie o predĺžení lehoty väzby obvineného.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý stanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva – mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Z obsahu zápisnice o výsluchu sťažovateľa z 9. októbra 2007, ako aj z obsahu uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 102/2007 z 9. októbra 2007, ktorým rozhodol o predĺžení lehoty väzby sťažovateľa do 20. februára 2008, ústavný súd má za preukázané, že sudca pre prípravné konanie po tom, čo vykonal procesný výsluch sťažovateľa za účasti sťažovateľa, jeho obhajcu, prokurátorky generálnej prokuratúry a zapisovateľky, rozhodol ex cathedra o predĺžení väzby sťažovateľa. Z obsahu predmetnej zápisnice o výsluchu sťažovateľa má ústavný súd rovnako za preukázané, že sťažovateľovi bolo dané riadne procesné poučenie o jeho právach, pričom k návrhu na predĺženie väzby uviedol, že *„návrh na predĺženie väzby mu bol doručený, pričom trvá na tom, čo uviedol pri jeho vzatí do väzby, nakoľko sa cíti krivo obvinený svedkom R., čo potvrdzuje aj priebeh doterajšieho*

vyšetovania“. K návrhu na predĺženie väzby sa rovnako vyjadril aj obhajca sťažovateľa vo svojom prednese a zároveň uviedol, že sa v celom rozsahu pridrižiava svojho písomného vyjadrenia zo 4. októbra 2007.

Ústavný súd v tejto súvislosti dospel k záveru, že obhajca sťažovateľa bol upovedomený o termíne konania výsluchu sťažovateľa včas. Advokát sťažovateľa v podanej sťažnosti ústavnému súdu (s. 3 sťažnosti) síce uvádza, že to tak malo byť až 5. októbra 2007, z obsahu predmetnej zápisnice o výsluchu z 9. októbra 2007 a rovnako tak z obsahu písomného podania obhajcu zo 4. októbra 2007 však vyplýva, že to tak bolo najneskôr 4. októbra 2007, keď spracoval predmetné písomné podanie.

Každé základné právo a sloboda sa ústavou priznáva len v rozsahu účelu daného práva alebo slobody (II. ÚS 81/99).

Okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti musí konanie pred súdom poskytovať primerané garancie. Jednou z nich je kontradiktornosť v konaní a zabezpečenie rovnosti zbrane medzi prokurátorom a obvineným, čo znamená, že obvinený musí byť vypočutý a musí mu byť poskytnutá možnosť vyjadriť sa ku všetkým podstatným okolnostiam. Nestačí teda len prítomnosť obhajcu pred súdom.

Ústavný súd nie je oprávnený posudzovať zákonnosť rozhodnutia, proti ktorému bola sťažnosť podaná. Jeho úlohou je zistenie, či napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo, a preto sa ústavný súd zaoberal nie zákonnou právnou argumentáciou, ktorou bola odôvodňovaná opodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ale iba jej ústavnoprávnymi aspektmi.

Sťažnosťou sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu sa zaoberal aj krajský súd v dôsledku jeho sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu. Sťažovateľ uviedol vo svojej sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu okolnosti, ktoré namietal aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Z toho vyplýva, že už krajský súd sa zaoberal ním vznesenými námietkami a sám posúdil, či zo strany okresného súdu došlo k porušeniu jeho základných práv alebo nie. Tým, že tento súd sťažnosť sťažovateľa zamietol, zároveň konštatoval, že v konaní pred okresným súdom nedošlo k porušeniu jeho základných práv.

Obsahu a účelu priznaného zákonného a ústavného práva musí korešpondovať možnosť jeho reálneho naplnenia a uplatnenia tými subjektmi, ktorým bolo priznané (I. ÚS 17/99). Inak povedané, obsah a účel zákonom a ústavou priznaného práva nemožno interpretovať samoučelne ani výlučne formálne, ale tak, aby bolo zabezpečené reálne a efektívne uplatnenie priznaného práva. Obsahom a účelom sťažovateľom namietaného porušenia označeného práva je kvalifikovane a efektívne uplatniť námietky a obranu voči prednesenému návrhu prokurátorky na predĺženie lehoty väzby. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že z obsahu prednesu obhajcu sťažovateľa pri výsluchu sťažovateľa, ako aj z obsahu písomného podania obhajcu sťažovateľa zo 4. októbra 2007 vyplýva, že obhajcovi sťažovateľa, ako aj sťažovateľovi samotnému bola postupom okresného súdu poskytnutá reálna možnosť na efektívne uplatnenie sťažovateľom označeného práva.

Ústavný súd v posudzovanej veci nezistil, aby procesným postupom okresného súdu bola účelovo vytvorená nepriaznivá procesná situácia a podmienky pre sťažovateľa, ktoré by mu bránili, resp. ho podstatným spôsobom obmedzovali pri reálnom uplatnení práva na obhajobu. Okresný súd na realizáciu práva sťažovateľa byť osobne vypočutý pred rozhodnutím súdu o predĺžení väzby zabezpečil naplnenie ústavného práva sťažovateľa garantovaného v čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru ústavne komfortným spôsobom.

Ústavný súd konštatuje, že pri posudzovaní predmetnej sťažnosti nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru, reálnosť ktorého by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Z tohto dôvodu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2008